

1944-1983

1944

La 17 septembrie apare un ziar nou : „Tribuna poporului“. Director e George Călinescu. Editorialul e semnat chiar de marele critic și istoric literar. Se publică un interviu cu Lucrețiu Pătrășcanu, un contrafond de Mihai Beniuc și un articol de George Macovescu despre „Politica externă a României“.

„Despre arta modernă“ scrie Miron Constantinescu. Cronică literară aparține lui Șerban Cioculescu. Cea economică, lui Costin Murgescu. „Correspondența“ e asigurată de Miron Radu Paraschivescu.

Mai iscălesc : George Ivașcu, Ilie Zaharia, Ion Mihăileanu.

Andrei Tudor, scriitor, muzicolog, mă invită să colaborez la pagina care se va numi „Pinguin — gazetă săptăminală de satiră și umor“.

Primul număr iese de sub tipar la 16 octombrie 1944. Pe manșetă, un citat din Anatole France : „Pinguinii mei se deosebesc printr-un aer placid și grav, o demnitate comică, o familiaritate încrezătoare, o simplitate vicleană, prin gesturi stingace și solemne totodată. Sint pacifici, îmbelșugați la vorbă, setoși de spectacole, preocupați de afaceri publice și poartă cam pizmuitoari de superioritate“. Articolul de fond anunță : «„După șapte ani de coteț fascist, „Pinguinul“ vă vorbește azi de la „Tribuna Poporului“».

Călinescu nu se amestecă direct în redactarea suplimentului umoristic. Din cînd în cînd dă cite o idee. Una dintre ele (pe care o sugerează desenatorului) : fotografia vechii Opere și, alături de ea, clădirea distrusă de barbarul bombardament german. Legenda : „Opera Română și Opera Germană“.

Ceea ce scriu eu nu-i prea face plăcere redactorului. Astfel că nu izbutesc să public decît glume scurte, nesemnate. Foarte rar.

Prin noiembrie ne și despărțim — în cei mai buni termeni, evident.

La 1 noiembrie apare săptăminalul cultural „Orizont“. Desenele sint aeriene, ori colțuroase, linie subțire, puternică : Ligia Macovei și M. H. Maxy. Colaborează Sașa Pană, Ștefan Roll, N. D. Cocea, Ion Călugăru, Scarlat Callimachi, Geo Dumitrescu, Miron Radu Paraschivescu.

Chiar de la primul număr revista îi are colaboratori pe Lucrețiu Pătrășcanu și Petre Pandrea.

Mi se spune :

— Tu să scrii niște note. Acide. Despre orice.

Și scriu, într-adevăr, niște note. Dar mi se publică pe sărite. Și cu prescurtări. Nu sint de acord. Secretarul de redacție e răbdător. Nu se supără că protestez.

— Învață-te — mă sfătuiește. Altfel, mai tîrziu, o să-ți vină și mai greu.

Eu însă, care cred că mai tîrziu va fi raiul pe pămînt, prefer să-i părăsesc.

*

„Scinteia tineretului“ beneficiază de iscălitura lui Mihnea Gheorghiu și de cronică literară a lui Pompiliu Constantinescu.

Ziarul de prinț „Victoria“ e condus de N. D. Cocea ca director și George Ivașcu ca redactor-șef.

În primele numere, colaboratorii sint dr. C. I. Parhon, Geo Dumitrescu, Eugen Jebeleanu, Mihai Bentuc, Radu Boureanu, Cicerone Theodorescu,

G. Mărgărit (de la Iași). Al. Dumitru-Păușești (tot de la Iași). Maria Arsene...
La 20 octombrie, urc scările redacției și bat la ușa lui N. D. Cocea.
Aceasta va fi, de azi, prima mea redacție.

1946

Comisia sindicală locală din Sibiu îl reclamă Direcției generale a teatrelor pe „hipnotizatorul Iosefiny, „agent teatral“ care-și lipește propriile așișe peste acelea ale trupelor ce vin în turnee și nu-i cedează lui benficiile spectacolelor». Forul sesizat hotărăște suspendarea autorizației acelui „agent teatral“. Peste vreo zece zile apare în presă un comunicat al Direcției generale prin care se aduce la cunoștință că „nu i s-a retras autorizația lui A. Iosefiny, el își poate exercita activitatea de agent teatral“.

*

Conferința de presă la ministrul Artelor, Octav Livezeanu. E scund, poartă ochelari negri, vorbește molcom dar păsat. Aduce un elogiu fostului ministru, Mihai Ralea, acum ambasador al țării noastre la Washington. Amintește că intrucit a fost secretar general în Minister, cunoaște problemele. Ușa sa va fi totdeauna deschisă ziarștilor „onești“. „Tu ești onest, eu sint onest, el e onest?“ mă întrebă, în șoaptă, Alexandru Pană. „Dacă vom găsi ușa deschisă, înseamnă că sintem“ — zic și eu.

Ni se spun însă generalități. Rețin informația că Teatrul Național, pînă ce-și va căpăta clădirea proprie, va avea trei scene. Director e Ion Pas.

1950

Din caietul meu de redactor al secției arte la săptămînalul „Flacăra“ :
● Am fost secretar general de redacție o zi, înlocuindu-l pe Bogdan Căuș. Cumplită muncă : nimeni n-aduce materialul la timp.

● Tînăra colaboratoare Nona Bilinski e o bună traducătoare din rusă. O învăț să scrie și note.

● Am intervenit (cu succes) la Telefoane să ne pună un aparat la poartă.

● Ana Roman, redactorea de artă plastică, e pe cît de deșteaptă pe atît de haotică. Cer sprijinul conducerii. Mi se spune s-o dau „cu capul de pereți“. Cum s-o schimb ?

● Redactorul-șef, Mihai Novicov, îmi cere să-l sprijin cu material documentar (pentru partea de teatru) la articolul de fond din numărul viitor.

● Un coleg participă la Conferința directorilor de teatre și se întoarce spunînd că „n-a fost nimic interesant“. „Păi scrie despre asta“. „Nu mă interesează nici măcar atîta“. „Atunci, de ce ai pierdut atîta vreme acolo ?“ Se supără. Mă supăr și eu. A doua zi aduce o notiță de zece rînduri. E bună și asta.

● Citesc raportul directorului general al teatrelor, Vasile Moldoveanu, și înțeleg că, într-adevăr, conferința cu directorii a fost o simplă pierdere de vreme — în prima zi. Marți și miercuri asist și eu. Prea multe probleme organizatorice și administrative. „Să vii pe la mine — mă invită Moldoveanu — să te ajut în scrierea concluziilor“. „E just să mă duc la el?“ îl întreb pe Novicov. „Să te duci, dar să nu scrii ce-ți spune el, ci ceea ce trebuie“. Directorul general e un om blind și simpatic. N-are deloc pretențe „să-mi dicteze“. Mă roagă, doar, să nu insist pe chestiunile organizatorice. Nici n-aveam de gînd.

● Mi se cere să procur o scrisoare către redacție de la un muncitor despre filmul sovietic „Marele Cetățean“.

● Țin o ședință cu cei 7 „ucenici“ pe care-i „cresc“. Sint, toți, ageri, deștepți : vreo doi par carieriști și au o tendință spre linguseală. Îi vindec eu. ...Sau mă contamineză ei ?

● Sint invitat la Comitetul Cinematografiei și consultat, împreună cu alții, asupra unui posibil concurs de scenarii românești.

● Mihai Radoslavescu zice că vrea să fie gazetar, dar iată că, atunci cînd îi dau o treabă, lipsește. E serios, dar cu sincope de imprevizibilitate. Poate că e prea „artist“ pentru gazetărie...

● Îi invit la redacție pe H. Nicolaide și H. Negrin, autorii operetei N-a fost nuntă mai frumoasă, și le cer o mărturie de creație.

● Plec la Ploiești ca să asist la ședința Cenaclului artiștilor plastici.

● Ne vine un tînăr colaborator de la Studioul plastic al Casei Centrale a Armatei. E locotenent. Îl cheamă Mircea Deac. Își oferă serviciile. Îl pun să scrie, să vedem ce poate.

● Obțin un articol ca de la G. Timică.

● După șase refaceri succesive ale articolului ei, pictorița Adina Paula Moscu semnează, în sfârșit, pentru prima oară în viață, în gazetă.

● Pe Iser nu reușesc însă să-l conving. Îmi arată, jovial, odalisce, îmi povestește „cum sint turcoacele la pat“, mă lasă să-l asist cînd pictează, dar nu vrea să scrie.

● Radu Bogdan îmi cere sprijin ca să-l abordeze pe Theodor Pallady pentru un interviu. Pînă la urmă însă îl realizează singur, fiindcă eu trebuie să-l vizitez pe Francisc Șirato.

● Alexandru Giugaru mă poartă la el „să bem un pahar de vin“. Mă duc și petrec o după amiază admirabilă. Ce povestitor !

1962

Un pictor tînăr, foarte personal, puțin ciudat în viața de toate zilele, Constantin Piliuță, face decorurile pentru o piesă mediocră (la Municipal) Fotbal de Pol Quentin și Georges Bellak. („E debutul dv.?” „Într-un fel, da. La București. Însă am mai lucrat scenografie, încă din copilărie, ca să zic așa, la Botoșani“.)

1973

Mă consolez — de pe urma unor atacuri nenorocite, repetate, ale unui ins căruia redacția revistei mele nu-mi îngăduie să-i răspund, pe motiv că „noi nu polemizăm“ — cu spusele lui Manlius despre Metellus : „În ce-l privește, fiindcă își inchipuie că-și dă mai multă importanță, cetățeni, dacă se declară dușman al meu, n-am să spun prea multe cuvinte împotriva unuia pe care eu nici nu-l accept ca prieten al meu, nici nu-l privesc ca dușman. Căci pe cit mi se pare de nedemn ca acei buni să-l vorbească de bine, pe atît mi se pare de nepotrivit ca ei să vorbească urît despre el. Dacă vorbești despre un astfel de omuleț într-un timp cînd nu poți să-l pedepsești, îi aduci mai mare cinste decît ocară“.

1977

Regizorul de film documentar M. Brătescu îmi arată, timp de un ceas, fragmente cinematografice despre (din) viața și creația lui Radu Beligan, întrebîndu-mă dacă n-aș vrea să semnez o peliculă consacrată inegalabilului artist. Sînt de acord. Mă invită să-i trimit „o propunere“ agreabilului director al instituției, Aristide Moldovan. Ii scriu :

„Stimate tovarășe director, după ce am văzut o parte din prețiosul material de arhivă de care dispuneți, accept cu plăcere să redactez scenariul și să susțin personal comentariul unui film-portret consacrat mării personalități a artistului poporului Radu Beligan.

Cunosc activitatea sa încă de la debut, i-am luat, de-a lungul anilor, ample interviuri (unele le-am reprodus și în cărți), am însoțit teatrele pe care le conduce în turnee peste hotare, sînt, cum se obișnuiește a se zice, în temă.

Aș concepe scenariul ca un album al vieții și operei artistului (căci unele roluri și evenimente nu mai pot fi reconstituite decît prin fotografii), iar comperajul l-aș împărți în trei secțiuni : o parte rostită de artist însuși, o parte rostită de mine, o parte figurînd sub forma unei convorbiri pe teme artistice. Vom căuta a cuprinde creația sa, momente din viața personală, aspecte din bogata-i activitate obștească și ale responsabilităților internaționale (e singurul om de teatru din lume care a fost reales pînă acum de trei ori consecutiv ca președinte al celui mai important for teatral mondial : I.T.I.).

În cazul asentimentului dv. — și al preopinentului, evident — și după estimările regizorului am putea preda filmul aproximativ în jurul datei de 1 noiembrie 1977. Vă mulțumesc și vă încredințez de stima mea“.

Pînă în 1982 nu primisem răspuns.

1982

Festivalul de teatru contemporan de la Brașov e o reușită și ne produce, multora, satisfacții. Eugen Mercus, directorul Festivalului, s-a dovedit un excelent organizator, amfitrion, coleg. Nimeni nu înțelege însă sacrificiul acestui om, care, ca regizor, a trebuit să-și lucreze spectacolul propriu repede, gîfînd, cu sufletul la gură, (ceea ce s-a și resimțit), pentru ca toți ceilalți concurenți în competiție să se simtă bine și să aibă condiții optime de reprezentare, de ospeteție.